

Příloha k protokolu o SZZ č.

Jméno: **Bc. Aneta VESELÁ**

Vysoká škola: **Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích**

Filozofická fakulta

Ústav bohemistiky

Obor: Bohemistika navazující

Datum odevzdání posudku: **18. 1. 2021**

Oponent diplomové práce:

doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Čeština 2.0. a Hacknutá čeština: neortodoxní slovník dnešní mateřštiny – jazyková analýza vybraných neologismů

Tématem diplomové práce Anety Veselé je slovní zásoba nedávno vzniklá a vznikající, tedy neologismy a okazionalismy, spadající do lexikologie a lexikografie. V teoretické části, která je přehledně a účelně uspořádána, nejprve věnuje pozornost internetovému slovníku *Čeština 2.0*, jeho genezi a záměru prvotního tvůrce i jeho následovníků. Všimá si struktury, obsahu i významu slovníku. Poté přibližuje tištěnou podobu nazvanou *Hacknutá čeština: neortodoxní slovník dnešní mateřštiny*, z něhož čerpala materiál. Upozorňuje na další databáze a slovníky zabývající se novými slovy, neologismy. Jako výchozí připomíná online databázi *Neomat* při oddělení lexikologie a lexikografie ÚJČ AV ČR určenou i pro veřejnost. Postupně přibližuje ostatní databáze, nejobsáhlejší *Český národní korpus*, starší práce o neologismech, tištěné slovníky Olgy Martinčové (*Slovník neologismů 1 a 2*) a studie ze sborníku *Neologizmy v nové češtině* (2005), dále pak *Co v slovnících nenajdete* (1994) autorem Poštolkové a Sochové. Aneta Veselá má velmi dobrý přehled také o dalších nástrojích ÚJČ AV ČR, zmiňuje webové hnízdo novodobé české slovní zásoby *Lexiko*, základny pro moderní *Akademický slovník současné češtiny*, a také *Novočeský lexikální archiv*.

Ústředním pojmem práce je neologismus. Autorka podává nejprve několik vymezení tohoto pojmu, různá pojetí klasifikace neologismů (podle O. Martinčové, F. Čermáka a J. Filipce, B. Poštolkové a Z. Sochové, P. Hausera).

Oceňuji, že diplomantka nečerpá poznatky jen z jednoho zdroje, nýbrž cituje z lexikologických a slovtvorných monografií, studií a článků nejen starší generace (Filipce, Hausera, Čermáka, Bozděchové, Martinčové), ale i autorů mladších (např. M. Liškové, M. Zikové aj.). V kapitole orientované na strukturu nových slov přibližuje nově se prosazující způsob jejich tvoření, blending, odkazujíc na článek J. Šimandla a NESČ. Výklad dále rozšířila o rys příznakovosti, zvl. o expresivitu.

Metodologická kapitola naznačuje způsob zpracování tématu od excerptce materiálu po jeho sémantický a slovtvorný rozbor i závěrečnou syntézu.

V obsáhlé 9. části podrobila slovní zásobu vybranou ze slovníku *Hacknutá čeština* nejprve sémantické analýze, poté se zabývala slovtvornou analýzou utvořených substantiv, adjektiv, verb, adverbíí. Začlenila sem i neologismy vzniklé abreviací a souslovné neologismy. Před závěrečným shrnutím porovnála excerptovanou slovní zásobu s databází *Neomat*. Zjistila, že ze 100 jí excerptovaných jednotek je jich v *Neomatu* zachyceno 48.

Sémantická analýza (s. 40–65) obsahuje 9 tematických podskupin a dobře vystihuje rozmanitost oblastí, k nimž vznikají nová pojmenování jako projev subjektivního hodnocení: např. k politické situaci a osobnostem politického spektra, k onemocnění covidem, k prostředí internetu, k oblasti sexuální a k hodnocení žen, k označení místa aj. Autorka v heslu uvádí nejen význam slova a okolnosti jeho vzniku, ale i kontext, z něhož bylo převzato.

Slovtvorná analýza (s. 65–80) byla náročnější, ale i jí se diplomantka zhostila velmi dobře. Sledovala tvoření substantiv, adjektiv, verb i adverbíí. Nejvíce zastoupena jsou

substantiva. Nejprve vyčlenila skupinu 27 neologismů vzniklých blendingem, jazykovou kontaminací dvou slov (např. *blebata, gastronaut, mluvčáček* aj.), pak zařadila skupinu derivátů roztríděných do podskupin podle příslušnosti k slovtvorným kategoriím (*covid'átko, koroniště, prymulizace*) a početnou skupinu kompozit domácích, cizích i tzv. hybridních (*pivoženka, covidománie, virozvěst*). Materiál obsahoval i výrazy vzniklé abreviací; připojila také výrazy vzniklé univerbizací, z nichž některé jsou běžné (*smažák, tužkovka*), jiné se obvyklému tvoření univerbátů vymykají (*kuřízek*). V poslední skupině jsou souslovné neologismy (*daňové gestapo* aj.). V 10. kapitole diplomantka velmi zdařile pojednala o jazykové kreativité, pojmenovala hlavní faktory, jež ji ovlivňují. Závěr (s. 82–85) přehledným a hutným způsobem shrnuje výsledky, k nimž dospěla.

Text obsahuje pouze drobné překlepy (s. 32 *jako jeho reprodukci*, tamtéž *frekventované je tvoření*), výjimečně chybí interpunkční znaménka (s. 15), nebo je užitá nevhodná vazba či nadbytečné slovo (s. 16 *rozmlouvání o jazyku, o nových slovech nevyjímaje* – lépe: *nová slova nevyjímaje*, příp. *jen o nových slovech*; s. 41 *ve většině případů* – nikoli *případech*). Omezila bych časté užívání knižní předložky *dle* a také vztažného zájmena *jenž*.

Diplomantka po pečlivé teoretické přípravě dokázala s využitím odborné literatury přesvědčivě popsat a roztrdit excerptované neologismy, ačkoli třídění a popis materiálu jsou mnohdy nesnadné. Splnila stanovený cíl své práce, předložit jazykovou analýzu vybraných neologismů a dílčí sondou přispět k jejich zkoumání. Prokázala schopnost aplikovat teoretické poznatky na živý jazykový materiál, vyjadřovala se kultivovaně a velmi dobře se orientovala v problematice neologismů.

Doporučuji práci k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **výborně**

.....
podpis oponenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 18. ledna 2021

Stupeň klasifikace:	☒ výborně	☐ velmi dobře	☐ dobře	☐ nevyhověl
---------------------	---	--------------------------------------	--------------------------------	------------------------------------

*) Nehodící se škrtněte